

Komentarz na Wigilię Paschalną w Wielką Noc

WPROWADZENIE W WIGILIĘ PASCHALNĄ I LITURGIĘ ŚWIATŁA

Z nadejściem nocy docieramy do samego serca Triduum Paschalnego. Nadeszła noc wielkiego czuwania – Wigilia paschalna. Największa Uroczystość chrześcijańska, podobnie jak żydowska, ma miejsce w nocy, bo to pod osłoną nocy dokonały się najważniejsze wydarzenia zbawcze. Nocą dokonało się wyzwolenie Izraelitów z ucisku niewoli egipskiej, kiedy Bóg okazał swoją miłość i potęgę. I to także w corocznym, nocnym czuwaniu, Izrael świętował pamiątkę wyzwolenia, kiedy dawne zdarzenia stawały się rzeczywistością, a jej uczestnicy czuli się włączeni w historię swoich praojców. Również nocą, dokonała się Nowa Pascha – prawdziwe wyzwolenie, kiedy to Chrystus, przełamując więzy śmierci, powstał z grobu do nowego Życia. Jak usłyszymy dziś w uroczystym wyśpiewanym Orędziu Paschalnym, *jest to ta sama noc, w trakcie której Chrystus skruszywszy więzy śmierci, jako zwycięzca wyszedł z otchłani*. Kościół, od swoich początków, świętował Zmartwychwstanie, Uroczystość Uroczystości – bo Zmartwychwstanie Chrystusa, jest fundamentem naszej wiary i naszej nadziei.

Wigilia Paschalna, składa się z czterech części, ściśle ze sobą powiązanych: Liturgii Światła, w której Chrystus ukazany jest jako *Światłość świata*, Liturgii Słowa, gdy staje przed nami jako *Żywe Słowo*, Liturgii chrzcielnej, w której jako *Woda Życia* włącza nas do swojego Królestwa, oraz Liturgii Eucharystycznej, gdy staje się dla nas *Pokarmem na Nowe Życie*.

POŚWIĘCENIE OGNI

Początkiem Wigilii Paschalnej jest Liturgia Światła. Kościół pozostaje w ciemnościach. Na zewnątrz świątyni, przed wejściem, ma miejsce błogosławieństwo ognia. Następnie przed celebransem staje ministrant z paschałem. Kapłan żłobi rylcem na paschale znak krzyża – symbol zwycięstwa Chrystusa, następnie greckie litery Alfa i Omega – symbolizujące, że Jezus jest naszym początkiem i końcem. Na koniec, żłobione są cztery cyfry bieżącego roku, bowiem przez cały rok, paschał będzie przypominał nam obecność Zmartwychwstałego Chrystusa.

Kolejną czynnością jest ozdobienie Świecy pięcioma ziarnami kadzidła, zatopionymi w wosku. Pięć otworów, to pięć ran Zbawiciela. Włożone do nich ziarna symbolizują ducha ofiary Chrystusa, który z miłości cierpiał i przez miłość zwyciężył śmierć.

Kapłan zapalając następnie paschał, dopełni symboliki tej świecy – wosk oznacza Ciało, knot Duszę, a płomień świecy Bóstwo Chrystusa.

PROCESJA Z PASCHAŁEM

Za chwilę Paschał zostanie wniesiony na początku procesji do kościoła, przywołując wspomnienie słupa ognia, poprzez który Bóg ukazywał drogę Izraelitom na pustyni. Przede wszystkim, przypomina jednak słowa Jezusa: *Ja jestem światłością świata. Kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia* (J 8,12).

W trakcie procesji, diakon/kapłan niosący Paschał trzy razy wzniesie go ku górze śpiewając *Światło Chrystusa*, na co my odpowiemy *Bogu niech będą dzięki*. Podczas pierwszego uniesienia, świece od paschału odpalą celebransi. W trakcie kolejnego – ministranci, którzy następnie przekażą ogień wiernym. Ostatnie wzniesienie będzie miało miejsce tuż przed ołtarzem.

ORĘDZIE WIELKANOCNE – EXSULTET

Jako uwieńczenie tej pierwszej części liturgii Wigilii Paschalnej, wyśpiewane zostanie Bogu radosne Orędzie Paschalne, czyli Exsultet. Wychwala ono wspaniałość Bożego dzieła odkupienia świata – od grzechu Adama aż do Zbawienia, które dokonało się w Chrystusie. W kościele rozświetlonym płomykami świec, zapalonych od świecy paschalnej, wznosi się najdłuższa i najbardziej liryczna pieśń dziękczynna w całej liturgii. Wsłuchując się ten cudowny utwór, łatwiej zrozumieć, dlaczego paschał został zapalony przy udzielaniu nam sakramentu chrztu, a kiedyś będzie się palił także podczas liturgii naszego pogrzebu – naszego przejścia z Chrystusem ze śmierci do Życia.

LITURGIA SŁOWA – I CZYTANIE – STWORZENIE ŚWIATA (RDZ 1,1-2,2)

(Jeśli ludzie nie będą gasili świec:) Możemy zgasić teraz nasze świece.

W czasie tej Wielkiej Nocy Liturgia Słowa jest znacznie bardziej rozbudowana. Składa się z większej ilości czytań, a jej przebieg jest inny. Najpierw, odczytane zostanie Słowo Boże, które ukazywać będzie wielkie dzieła jakich Bóg dokonał w życiu człowieka. Następnie odśpiewany zostanie psalm responsoryjny, po którym celebrans wzniesie do Nieba uroczystą modlitwę na chwałę i cześć Wszechmogącego Stwórcy.

Liturgię Słowa otwiera przepiękny opis dzieła stworzenia. Istnieje powiązanie pomiędzy pierwszym dniem stworzenia, a dniem zmartwychwstania, pomiędzy światłem gwiazd na firmamencie niebios, a światłem paschału, pomiędzy wodą, nad którą unosił się Duch Boży, a wodą, która zostanie pobłogosławiona tej Nocy. Opis z Księgi Rodzaju osiąga swój szczyt w stworzeniu człowieka, którego Bóg otacza wielką miłością i czułością. Jest przecież jedynym stworzeniem, które jest podobne do Stwórcy, zdolnym wejść w dialog i komunie z Bogiem, przez Chrystusa, w Duchu Świętym.

II CZYTANIE – OFIARA ABRAHAMA (RDZ 22,1-18)

Choć stworzony przez Boga świat jest dobry, to jednak przez nieposłuszeństwo pierwszego człowieka, wdarto się weń zło. Droga nawrócenia z zaistniałej sytuacji będzie zatem prowadzić tylko poprzez postawę posłuszeństwa. Wymownym przykładem takiej postawy, jest życie patriarchy Abrahama. Bóg związał się z nim, udzielając mu wspaniałej obietnicy mnogiego narodu, ale jednocześnie wystawił Go na wielką próbę wierności. Ofiara z jego jedyne go syna – Izaaka, jaką miał złożyć, stanowi zapowiedź innej ofiary, której ciężar weźmie na siebie Bóg w swoim Jednorodzonym Synu – Jezusie Chrystusie.

III CZYTANIE – PRZEJŚCIE PRZEZ MORZE CZERWONE (WJ 14,15-15,1)

Pierwsza Pascha, to pierwsze przejście, z niewoli egipskiej, poprzez wody Morza Czerwonego, do ziemi obiecanej. Wówczas, woda stała się znakiem potęgi Boga, który ocala. Czytanie z Księgi Wyjścia, opowiadające o największym cudzie w dziejach Izraela, wprowadza nas w temat Chrztu Świętego. Podczas gdy zbawienie Izraela dokonało się poprzez wody Morza Czerwonego, zbawienie Kościoła dokonuje się w wodach Chrztu, mocą Ducha Świętego.

IV CZYTANIE – NOWA JEROZOLIMA (Iz 54, 5-14)

Bóg związał się z wybranym przez siebie narodem Izraelskim wiecznym przymierzem, od zachowania którego miała zależeć wszelka pomyślność ludu. Toteż stopniowe pogrążanie się w grzechu, doprowadziło do ponownej utraty wolności przez Naród Wybrany. W tej sytuacji Bóg kieruje przez usta proroka Izajasza słowa pełne pociechy i otuchy. Bo choć *góry mogą ustąpić i pagórki się zachwiać* (Iz 54,10), Miłość Boża nie odstąpi od człowieka nigdy.

V CZYTANIE – ZBAWIENIE DOSTĘPNE WSZYSTKIM (Iz 55,1-11)

Prorok Izajasz stara się dodać otuchy swoim rodakom i zapowiada przyszłe wyzwolenie. Ale przyszłość ta związana jest z koniecznością głębokiego nawrócenia. Jeśli ono nie nastąpi, to nadal będą szukać umocnienia w czymś, co nigdy nie zaspokoi ich głodu ani pragnienia. Wobec małości rzeczy tego świata powinni odczuwać pragnienie wody życia wiecznego, którą można znaleźć jedynie u źródła zbawienia. Każdy z nas przystąpił do tego Źródła Życia w sakramencie Chrztu, a w Eucharystii znajduje pokarm, który zaspokaja *głód nieśmiertelności*. Zbawienie dostępne jest dla wszystkich. Miłość Boża nie ogranicza się do jednego narodu, ale zostaje ofiarowana wszystkim tym, którzy otworzą swoje serce dla Pana.

VI CZYTANIE – ŹRÓDŁO MĄDROŚCI (BA 3,9-15.32 – 4,4)

Pomimo niewierności i grzeszności, Pan Bóg nigdy nie opuścił swego ludu i nie ustawał w ukazywaniu drogi prowadzącej do Wiecznej Mądrości. Życ według niej, to naśladować Chrystusa i kroczyć w blasku Jego paschalnego światła. Orędzie proroka Barucha, pobudza wiarę i przywraca nadzieję na lepszą przyszłość. Ten sam Bóg, który niegdyś okazywał swą wielkość w dziele stworzenia, ujawni również swoją moc w dziele Zbawienia.

VII CZYTANIE – NOWE SERCE I DUCH (Ez 36,16-17a.18-28)

Prorok Ezechiel mówi o ogromie ludzkich grzechów, przekazując jednakże zapewnienie Boga, że On sam przywróci utraconą godność i świętość ludzi. Znakiem oczyszczenia będzie pokropienie wodą, odmieniające serce człowieka i napętniające je Nowym Duchem. To cudowne działanie Boga dokonuje się w każdym Sakramencie Chrztu, który jest wypełnieniem dawnych obietnic, włączeniem w Nowe Życie, w dziedzictwo Wybranych Dzieci Bożych.

GLORIA

Dobiegły końca czytania ze Starego Testamentu. Teraz zapalane są świece przy ołtarzu, które oznaczają, że nasza świąteczna radość dosięga szczytu. W tym podniosłym nastroju radośnie odśpiewamy hymn Gloria, tak jak w trakcie Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek, przy wtórze organów i dzwonek. Z radością i otwartym sercem odpowiedzmy na wezwanie kapłana.

VIII CZYTANIE (EPISTOŁA) – NOWE ŻYCIE (Rz 6,3-11)

ŚPIEW ALLELUJA ORAZ EWANGELIA

Po śpiewie Gloria i modlitwie kolekty, znajdujemy się w centrum święta paschalnego, kiedy to Stary Testament ustępuje miejsca Nowemu. W taki sam sposób musi umrzeć stary człowiek, aby mógł narodzić się nowy. To wyjątkowe przesłanie paschalne. Zmartwychwstanie Chrystusa, które głosi święty Paweł, jest początkiem Nowego Życia wierzących.

Tuż po czytaniu, śpiew radosnego Alleluja, wykonany pierwszy raz od ponad czterdziestu dni, wprowadzi nas w Słowa Ewangelii – Prawdziwie Dobrej Nowiny. Po pełnych bólu Wielkim Piątku i Wielkiej Sobocie, weszło słońce nad wyznawcami Chrystusa.

Przyłączmy się zatem do niewiast, które wyszły wczesnym rankiem i skierowały swe kroki ku miejscu spoczynku Zbawiciela, gdzie spodziewały się znaleźć Ciało Jezusa. Bowiem gdy szukamy Chrystusa, znajdujemy zawsze więcej niż się spodziewamy.

LITURGIA CHRZCIELNA

Uwaga zgromadzenia przenosi się teraz na źródło chrzcielne. Jest to miejsce, w którym Pascha Chrystusa stała się naszą Paschą, w znaku wody i w wyznaniu wiary w Trójcę Świętą. Źródło to, jak nazywali je Ojcowie Kościoła, jest jednocześnie grobem dla grzechu, oraz łonem matki, z którego rodzi się Nowe Życie. Woda, materia należąca do pierwszego stworzenia staje się teraz wodą Żywą, wodą sakramentu nowych narodzin, należących do porządku nowego stworzenia.

Za chwilę stojąc, słowami Litanii do Wszystkich Świętych, wraz ze scholą, będziemy wzywać orędownictwa naszych Sióstr i Braci, którzy już cieszą się chwałą Chrystusa Zmartwychwstałego w Niebie. Po zakończeniu Litanii, celebrians rozbudowaną i uroczystą modlitwą, podczas której będzie zanurzał paschał w wodzie, dokona błogosławieństwa wody chrzcielnej, stosowanej odtąd w trakcie przyjmowania nowych wiernych do wspólnoty Kościoła.

ODNOWIENIE PRZYRZECZEŃ CHRZCIELNYCH

Teraz zapalmy nasze świece.

W tę Wielką Noc każdy chrześcijanin wspomina własny chrzest i odnawia przyrzeczenia chrzcielne. W blasku paschału, każdy z nas wraca do źródła wiary i chrześcijańskiego życia. Wyrzekamy się szatana, wierzymy w Chrystusa, jesteście córkami i synami Boga Ojca.

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

Eucharystia tej nocy jest najwyższym dziękczynieniem, jakie Kościół składa Ojcu za to, że dał nam swojego Syna, który umarł na krzyżu i Zmartwychwstał. Teksty Modlitwy nad darami, prefacji i Modlitwy po Komunii, ukazują nam zasadniczą treść tej Eucharystii – Chrystus jest prawdziwym Barankiem, który zgładził grzechy świata. On przez swoją śmierć zniweczył śmierć naszą i zmartwychwstając przywrócił nam Życie.

PROCESJA REZUREKCYJNA

Napełnieni łaskami po przyjęciu Eucharystycznego Ciała Chrystusa, nie możemy zatrzymywać ich tylko dla siebie. Słowa anioła skierowane do niewiast, skierowane są także i do nas – *Idzie przed wami do Galilei, tam Go ujrzycie, jak wam powiedział* (Mk 16,7; por. Mt 28,7).

Dlatego Wigilia Paschalna znajduje swoje dopełnienie w Procesji Rezurekcyjnej, która jest uroczystym ogłoszeniem Dobrej Nowiny o Zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa. Na jej czele kroczyć będzie krzyż przystrojony czerwoną stułą – znakiem zwycięstwa, oraz figura Zmartwychwstałego. My zaś idąc z trzymanymi w ręku zapalonymi świecami, będziemy chwalić ten radosny dzień, w którym zmartwychwstał nasz Pan Jezus Chrystus!